

KERKHOVEN, dat we hierboven hebben afgedrukt, nog niet ontvangen en heb er dus niet speciaal op gelet; ook was het dier niet meer in goede conditie, wat wel de oorzaak kan zijn geweest, dat het zijne kunsten niet meer heeft willen vertoonen. We hebben hier dus een voorbeeld van protectieve mimicry, het gelijken op een tak en een anologon van de z. g. „warning colours” alleen dat het hier geen kleuren, doch meer vormen zijn, die de gelijkenis met een gevaarlijk dier veroorzaken.

Over het algemeen geloof ik echter, dat er aan dergelijke gelijkenissen teveel waarde wordt toegekend. Vragen we ons af, wat wel de voornaamste vijanden van dergelijke insecten als onze *Wandelende Tak* zijn, dan komen allereerst vogels in aanmerking en wel vrij groote vogels, (tegen mieren helpt de demonstratie der slangenkop natuurlijk niet.) En nu is het zeer de vraag, of de vertooning daartegen ook maar eenig nut heeft. Dat de mensch van dergelijke dingen schrikt, als de gelijkenis met een slangenkop van de laatste segmenten van deze *Phasmiden*, is er geenszins nog een bewijs voor, dat de vertooning ook op andere dieren eenigen indruk maakt en de mensch kan toch als vijand van deze dieren niet in aanmerking komen.

De latijnsche naam van het dier is mij niet bekend. Het geleek het meest op een *Cyphocrania* of daaraan verwant genus, doch het was in de collectie te Buitenzorg nog niet aanwezig. De heer K. A. R. BOSSCHA heeft voor een insect, dat zeer groote gelijkenis met de bovengenoemde soort vertoonde en dat hij in het Rafflesmuseum te Singapore zag, de naam *Phebalosoma cantori* genoteerd. Zonder vergelijking der exemplaren ontbreekt echter zekerheid.

De soort is vleugelloos of heeft tenminste vleugellooze wijfjes, wat bij deze groep meer voorkomt. Het ontvangen exemplaar mist de vleugels geheel en toch legde het eenig eieren, die zeer veel op die van *Cyphocrania* geleken. Jammer genoeg ben ik de weinige exemplaren bij een verhuizing kwijt geraakt.

De zeer fraaie foto's beelden wij gedeeltelijk hierbij af. Den heer KERKHOVEN zij voor het een en ander dank gebracht. Misschien dat opzending van een volgend exemplaar beter slaagt en het ons gelukken zal, een exemplaar eenigen tijd in leven te houden.

We hopen binnenkort eens iets over de *mimicrytheorie* te vertellen en we komen dan ook nog wel op dit speciale geval terug.

S. L.

DE ILE TOEANA EN NOG WAT.

We leven hier op eene der hoogvlakten van Midden-Celebes, ruim 1000 M. boven de zee. Er is hier heel wat moois op plant- en dierkundig gebied. Jammer dat men zoo dikwijls bot vangt (zelfs op ruim 1000 M.) wanneer men de boeken naslaat. Vaak vindt men den naam niet, dien men zoo graag wil weten.

Vanmorgen bracht men mij een slang. Vijf dagen lang had zij in een bamboekoker gehuisd en aarde gegeten, verzekerde mij de brenger. 't Was een prachtdier, omstreeks 60 c.M. lang, wat platgedrukt, zoodat zij $2 \times$ zoo breed was als hoog (wellicht een gevolg van hare overvloedige maaltijden), een stompen kop en dito staart, zoodat de inlanders beweren, dat het dier twee koppen heeft. De hoofdkleur op den rug is zwart, met vele koraal-roode vlammen van den buik opwaarts. Van onder was zij egaal koraal-rood, op afstanden van ruim 1 c.M. door een zwarte schublaag overdwars, in vakken verdeeld.

Toen moest BREHM komen helpen. Daar staat een tamelijk goed lijkende beeltenis, waaronder staat *Ilysia scytale*. Het koraal-roode figuurtje op den neus had een V-vorm, en de staart was stomper. Ook de beschrijving van BREHM komt overeen, ook waar deze spreekt over leven in den grond, want dit exemplaar kwam uit den grond te voorschijn. De bewegingen waren langzaam.

Maar de *I. scytale* leeft in Suriname, dat is nog al tamelijk ver van Napoe verwijderd. De Naapsche vorm heet hier *ile toeana* (*ile* = slang, *toeana* = zijne oudheid, titel voor den inheemschen adel). *)

Nu heb ik nog een paar kleine aantekeningen. De eerste is over den *Anoa depressicornis*. Van den *Anoa*, *noea* zegt men hier, komen op Celebes twee soorten voor, naar men mij vertelt. In het bovenland van Todjo moet een soort leven zoo groot als een buffel. Van de soort *A. depressicornis* hebben we hier een getemd exemplaar. Wat in het mooie boek van VAN BALEN over hem geschreven is, is grootendeels juist. Grote behoefte aan baden heeft echter dit dier niet, eer is hij bang voor water. Ook de in het wild levende schijnen nooit te baden. De inlanders lachen er om als men het zegt. Persoonlijk heb ik nog al eens *Anoa's* in het wild gezien, doch nooit heb ik ze in het water gevonden, tenzij dan met de pooten er in als ze drinken, zooals op de plaat in VAN BALEN. En slechts eens hoorde ik, dat een inlander in een boom was geklommen uit vrees voor zoo'n dier. Vaak heb ik met inlanders in een boschhut geslapen.

Ten slotte nog eene aantekening over een onbekend groot dier. Twee inlanders, die bezig waren een nieuwen weg te verkennen vonden het. * Ze waren er dicht bij. Op een hoogte van bijna 1000 M. in het oerwoud waren ze in een terrein waar zelfs de inlandsche jager en rotanzoeker niet komt. Een van hen gaf de volgende beschrijving: grooter dan een geit, kleiner dan een buffel, lage pooten, $\frac{1}{2}$ M. lange kop, eindigend in een verlengden neus, geheel zwart, ongehoord, met ooren als van een hert, korte staart. **) Het liep horizontaal langs den berg. De beschrijving deed mij denken aan een *tapir*, doch op Celebes zijn geen *tapirs* bekend. Trouwens dieren van die groote zijn hier in 't wild levend nooit gevonden. Toch geeft het onopgesmukt verhaal aanleiding het eens in *de Tropische Natuur* te vermelden.

Watoetaoe, Mei 1916.

P. TEN KATE EZ.

*) Waarschijnlijk *Cylindrophis rufus* LAUR. of *C. melanota* BOIR. (OUWENS).

**) *Anoa quarlesi* (OUWENS).

CORRESPONDENTIE.

In het artikel van den heer K. in de vorige aflevering zijn tot mijn spijt een paar drukfouten blijven staan *Motusilla* blz. 131 moet zijn *Motacilla*, *Mirafia* moet zijn *Mirafra*, *Osmatreron* moet zijn *Osmotreron* en *Belalang*, blz. 132 *Belalau*.

Zondag 8 October excursie naar Kramat Sentiong. Verzamelen om 7 uur Kramat, hoek Laan Raden Saleh.

v. W.